

Pospíšil, Ivo

Solidní literárněvědná komparatistika z Grodna

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2004, vol. 53, iss. X7, pp. 135-136

ISBN 80-210-3357-6

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103153>

Access Date: 29. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

romantické estetiky: o trojici neverbálních druhů umění – sochařství, malířství a hudbě. Otázkou specifiky, vzájemného působení a posloupnosti těchto tří druhů umění se již zabývali v Rusku D. Venevitinov, N. Gogol a jiní autoři.

Politický a ekonomický rozvoj postsovětského Ruska, následky perestrojky a komerční globalizace byly provázány hledáním a přetvářením národní identity. Úlohu, kterou při tomto procesu sehrál ruský jazyk, rozebírá Klaudia Lasorsa Siedina v příspěvku *Культурный идентитет и мультикультурализм как проблема русского мира*.

Oksana Pachtjovskaja se v příspěvku *Культурная и политическая идентичность Украины в новых балансах Европы: "Украинская идея" как эпитомизация "европейской идеи"* úzce dotýká problému demokracie na území Ukrajiny. V této souvislosti nazývá demokracii procesem a proces jako takový nelze zbudovat „jednou a provždy“.

Giorgetta Revelli se zabývá problémem Svaté země, rozebírá díla autorů 19. a 20. století, zabývajících se danou tematikou. V příspěvku *О паломничестве в Святую Землю в русской литературе конца XIX и XX вв.* zároveň poukazuje na nepublikované materiály v ruských a zahraničních archívech, jejichž prozkoumání jistě bude přínosem pro světovou veřejnost.

Lena Szilard zkoumá texty obsahující zmínky o Petrohradě a jejich vzájemné vztahy. V příspěvku *Встреча Пушкина с Мицкевичем в «Петербурге» Андрея Белого* poukazuje mimo jiné na souvislost mezi Puškinem, Mickiewiczem, Petrem I. a A. Bělym.

Třetí a zároveň poslední část sborníku se zabývá historií slavistiky. Sergio Bonazza zaměřil své bádání na oblast Velkomoravské říše. Konstatuje, že vztah mezi Dobrovským a jeho žákem Kopitarem byl považován za vzorný příklad vědecké spolupráce. Ve svém příspěvku *Auseinandersetzung über die Grossmährenfrage zwischen Dobrovský und Kopitar* však uvádí, že se přesto vyskytlo téma, kde se názory obou vědců rozcházejí, dokonce byly zcela protikladné. Téma se úzce dotýká cyrilometodějské otázky, přesněji původu církevněslovanského jazyka a místa misijní činnosti Cyrila a Metoděje.

T. G. Masaryk je Francescem Leoncini nazýván „největším demokratem Východní a Střední Evropy“. V příspěvku *Il concetto di Střední Evropa in T. G. Masaryk* se autor zabývá v dnešních dnech velmi aktuální myšlenkou centralizované Evropy. Kladně hodnotí Masarykův názor na společnou politiku evropských států, vyzdvihuje demokratické a liberální hodnoty.

Součástí sborníku je bibliografie italské slavistiky (BIBLIOGRAFIA DELLA SLAVISTICA ITALIANA 1998–2002) a také blok statí (*Библейские цитаты в церковнославянской литературе*), zabývajících se problematikou, jež byla představena u mezinárodního kulatého stolu „Структурно-функциональный статус библейских цитат в текстах конфессиональной культуры“. Diskuse u kulatého stolu se konala 24. září 2002 a zmíněná témata se později dále probírala na srpnovém mezinárodním sjezdu slavistů v Lublani v roce 2003.

Diana Wunschová

SOLIDNÍ LITERÁRNĚVĚDNÁ KOMPARATISTIKA Z GRODNA

Взаимодействие литератур в мировом литературном процессе. Проблемы теоретической и исторической поэтики. Материалы международной научной конференции 1–2. Гродненский гос. университет им. Янки Купалы, Гродно 2002, ред. А. С. Смирнов, Т. Е. Автухович.

Je škoda, že se editoři tohoto dvousvazkového sborníku nerozhodli nějak sumarizovat smysl této grodněnské série, která už má svou tradici. Jednak pomáhá scelovat rusistickou aktivitu v bývalém SSSR na širší slavistické bázi, seriózně zviditelňuje běloruskou literární vědu, jednak jsou její autoři schopni vyhmátnout podstatné a současně specifické okruhy: sama koeditorka Tatjana Avtuchovičová iniciovala zvýšený zájem o rétoriku v literatuře a další metodologické okruhy.

Oba svazky obsahují desítky rozsáhlých i stručných studií. Vybíráme z nich jen některé podle hlediska reprezentativnosti, signifikantnosti a individuální kreativity. Podstatným tématem je tu antická tradice v novověké literatuře. Takto je zaměřena studie J. B. Orlického (Moskva)

Античные отголоски в современной русской поэзии (3–12); tuto tradici zkoumají také příspěvky M. V. a V. M. Volščukových (Grodno), A. Z. Cisyka (Minsk), O. G. Protopčuka (Minsk), G. A. Kečka (Grodno), V. A. Korotěliščikovové (Grodno), N. S. Kostěnka (Gomel), L. N. Gardanovové (Grodno), A. A. Skakuna (Sankt-Petěrburg), I. B. Kravčuka (Grodno) aj. Tématy jejich statí jsou např. problematika starořeckého románu, etiky a filozofie, víry v starořecké poezii, byzantologických okruhů, antické a středověké koncepte času v lyrice A. Puškina, podstatné je také studium biblických motivů v nové literatuře (např. u U. Karatkěviče), antických motivů u J. Iwaszkiewiczze apod.

Z prvního svazku vynikají kromě anticko-biblických aluzí studie koeditorky T. Avtuchovičové (Grodno) *Риторические механизмы орнаментального стиля* (vychází také z prací S. Averinceva zkoumá zejména linii A. Bestužev-Marlinskij – N. Leskov – A. Belyj), V. S. Bajevského (Smolensk) *Лингвистическое, семиотическое математическое компьютерное моделирование в истории литературы и поэтики*, I. S. Skoropanovové *Аструктурированные произведения русских постмодернистов*, G. Něfaginové (Minsk) o V. Kazakovovi, O. L. Kalašnikovové (Dněpropetrovsk) *Цветовой символ в прозе В. Макашина* aj. Většina materiálu je ruské nebo východoslovenské provenience, výjimky potvrzují pravidlo (např. O. B. Zolotuchina z Minska píše o východní inspiraci Hermanna Hessa, 173–178).

Druhý svazek je více soustředěn do bělorusko-ukrajinsko-litevsko-polského okruhu, i když i tu najdeme v jiné stati, z nich zejména práce T. J. Šnareviče (Minsk) o prostoru v pohádkách německého romantismu, I. V. Banach (Grodno) o objektivitě v Puškinově Cestě do Erzerumu (Arzrumu), najdeme tu i kreativní studii V. J. Burlaka (Minsk) o hračkách v poezii počátku 20. století (41–44), studii V. M. Ponomarjovové (Slonim) o drobné próze J. Zamjatina (45–49), celkem početně jsou zastoupeny germanistické a amerikanistické práce (comics).

Důležitou součástí jednotlivých studií je komparativní přístup a citlivé žánrové povědomí. Jistou slabinou je převaha analytického konstatování nad pátráním po kauzalitě: proč se v současné ruské literatuře vyskytuje tolik reflexí antiky a křesťanství, proč nás dnes tolik zajímá rétorika, proč se vracíme k Otcům a dětem, k Dostojevskému? Tyto otázky se lehce kladou, ale těžce se na ně odpovídá, vyhnout se jim však nemůžeme: jinak by naše práce pozbyla smyslu.

Ivo Pospíšil

ZÁSADNÍ PUBLIKACE O DĚJINÁCH ČESKÉ LITERÁRNÍ POLONISTIKY

Krystyna Kardyni-Pelikánová: *Uwiedzeni przez polską literaturę. Czeska polonistyka literacka*, Fundacja Centrum Międzynarodowych Badań Polonistycznych, Wydawnictwo – Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2003, 288 s.

Dlouholetá pracovnice Ústavu světové literatury ČSAV v Brně a spolupracovnice polonistiky na FF MU profesorka Krystyna Kardyni-Pelikánová se ve své vědecké práci soustředila především na polsko-české literární vztahy, jak dosvědčují tituly jejích knižních prací: *Kontakty literackie polsko-czeskie w dobie powstania styczniowego* (1975), *Karel Havlíček Borovský w kręgu literatury polskiej* (1986) a *Polsko-czeskie spotkania literackie. Komparatystyka. Genologia. Przekład* (2000).

Rovněž nejnovější publikace *Uwiedzeni przez polską literaturę. Czeska polonistyka literacka* je z tohoto rodu, i když tentokrát je věnována „czeskim badaczom, nauczycielom i krzewicielom wiedzy o literaturze, języku i kulturze polskiej“, jak vyplývá z autorčiny dedikace. Jde o zásadní sbírku studií a profilů, která konečně po dlhých pracích v jistém smyslu na historické ose syntetizuje fakta o české polonistice. Pelikánová do knihy shrnula své dosavadní práce, které od roku 1973, ale převážně v devadesátých letech 20. století, otiskovala v různých časopisech, sbornících i slovnících, a umožnila tak zájemcům komplexní pohled na tuto problematiku. Kniha je rozdělena do dvou částí: v první jsou studie, ve druhé medailony již nežijících českých polonistů, počínaje J. E. Purkyně.

Úvodní autorčino *Wprowadzenie* nastiňuje metodu, jakou postupovala. Sama přiznává, že se původně chtěla pohybovat „mezi historií a teorií recepcí“ či nalézt „pohyblivé hranice významů“,